

אף על פי כן - נישואין כהלכה (תשובה לתגובה)

א. על חוק והלכה

כותב הרב הנמן:

החוק יוצר מסגרות ובני אדם ישתמשו במסגרות אלו, מי לטוב ומי למוטב. ההלכה גם היא יוצרת מסגרת, ברור שבתוך מסגרת זו יש תכנים עמוקים מני ים, אבל בראש וראשונה היא יוצרת מסגרת של חיי נישואין. יצירת מסגרת אחרת של חיים זוגיים היא הצבת אלטרנטיבה להלכה.

הסתירה בין החוק להלכה היא בעצם הצבת המסגרת האלטרנטיבית, ולא בהשפעה המעשית על החיים. הרי ברור שחוקי המדינה אינם מונעים מן היחידים מלעבור עברות. בתשובת הרשב"א (המובאת בבית יוסף, חו"מ סי' כו) בנוגע לאיסור ערכאות, מובא השיקול של הצבת אלטרנטיבה לדין תורה כשיקול המרכזי באיסור ערכאות:

וזה שהזהירה התורה "לפניהם ולא לפני גויים" ואף על פי ששניהם רוצים בכך והוא דבר שבממון, שלא הניחה תורה את העם נחלה לו על רצונם שייקרו חוקות הגויים ודיניהם... אבל ללמוד מזה לילך בדרכי הגויים ומשפטיהם חס ושלום לעם קדוש לנהוג ככה.

הרב הנמן מעיר בצדק שגם חוק הירושה בצורה פשוטה יותר את ההלכה, אבל האם אנו יכולים לתת את ידינו לחוק נוסף שיעמוד מול ההלכה?

ב. "חציין מקודש לי"

הרב הנמן טוען, שיברית הזוגיות אינה תופסת כלל על פי ההלכה כיוון שזה דומה לאדם האומר לאשה "חציין מקודשת לי". לעניין, הזוגות שיבואו להירשם על פי חוק זה לא יחשבו על כיוון זה כלל. הם ירצו נאמנות מוחלטת ביניהם כפי שהדבר קיים בנישואין כדת משה וישראל, אף שבחרו להימנע מללכת לנישואים הלכתיים בגלל סיבות שונות, כמו חוסר רצון להזדקק לממסד הרבני, חשש מהליך גירושין מסובך ועוד. על כן עדיין יכולה להיות לכך משמעות של קידושין כמו בהלכה. זוגות רבים רוצים להינשא בחופה כדת משה וישראל אבל ללא רישום מקדמי ברבנות, בגלל חוסר רצון להזדקק לממסד הדתי. זוגות אלו יפנו לאפיק של ברית הזוגיות ובמקביל ימצאו להם את הדרך לקיים חופה כדת משה וישראל על ידי רב שיעבור על הנחיות הרבנות ויערוך להם טקס חופה וקידושין, שהרבנות לא תדע עליו כלל. מציאות כזו, יתכן שקיימת גם היום, אבל חוק ברית הזוגיות יגביר תופעה זו עשרות מונים.

ג. זוגיות שאינה נישואין

האפשרות להכניס סעיף שהזוג אינו מעוניין להינשא כדת משה וישראל אולי תפתור את העניין לגבי כשרי חיתון, אבל לא לגבי פסולי חיתון. מי שבחר להשתמש באפיק של ברית הזוגיות כשהיה יכול לבחור בנישואין כהלכה, יתכן שהכריז שאינו רוצה כלל בנישואין כדת משה וישראל. לעומתו, מי שרוצה להינשא כדת משה וישראל אבל מנוע על פי ההלכה ולכן יבחר בברית הזוגיות

- קיימת סבירות לכך שהוא מתכוון למסגרת נישואים הלכתית. כיום קיימות פניות רבות של כוהנים וגרושות וכן של כוהנים ובנות של אב גוי ואם יהודייה שאינם יכולים להינשא לכתחילה משום פגימה של כהונה.

ד. בירור יהדות וכשרות לנישואין

בעיית היוחסין תחריף אם חוק ברית הזוגיות יתקבל. כיום הרבנות היא המקום היחיד שבו נעשה בירור יהדות רציני בעת הרישום לנישואין. אם יתקבל חוק 'ברית הזוגיות', יקשה מאוד על זוגות בעתיד להוכיח את יהדותם כיוון שהוריהם לא עברו בירור יהדות, וחוסר הוודאות יגדל לממדים עצומים.

ה. אחריות לדורות

הרעיון שחוק ברית הזוגיות יביא לפתח הרבנות רק את הזוגות שרוצים בו באמת ובתמים הוא יפה מאוד, אבל כאן מדובר על חוק העוסק בנשמת אפו של הקיום היהודי. לעניין אין להתחשב בשיקול זה כשעוסקים בסוגיית היוחסין של העם היהודי. מדובר בנושא בעל השלכות מרחיקות לכת לא רק לדור הנוכחי אלא לדורות רבים בהמשך.

ו. מיעוט ממזרים

המחשבה כיצד למעט את מספרם של הממזרים הביאה גם לרעיון שאולי כדאי בכלל לא להשיא זוגות שאינם חיים על פי ההלכה. רעיון זה נשלל בגלל ההיבט הלאומי. הייתה שמועה על רב גדול בישראל, שכשהוזמן לערוך חופות לזוגות שאינם חיים על פי ההלכה בחר בכוונה עדים קרובי משפחה על מנת שהקידושין לא יתפסו, ואז הוא יציל את בני הזוג מאיסור אשת איש, אם האשה תבגוד בבעלה; ובכך גם תיפתר בעיית הממזרים. שמועה זו הוכחשה על ידי קרובי משפחתו של הרב. רבני ישראל מכל החוגים משיאים זוגות חילוניים, ורואים בכך הכרה בזוגות אלו שהם חלק מן העם היהודי שנישא כדת משה וישראל כבר אלפי שנים, אף שבתוך עמנו אנו חיים ואנו יודעים את צורת החיים של מי שאינו שומר תורה ומצוות.

ז. השאלה החברתית

הנושא החברתי של השתתפות בחתונות אינו דומה כלל להשתתפות באירועים שלא כל תוכנם תואם את השקפת עולמנו. חתונה זה אירוע שהוא מרכזי במשפחות, הן מצד בני הזוג הנישאים והן מצד הוריהם, כשהחופה היא המעמד המרכזי. קיימת בעיה קשה ליהודי שומר תורה ומצוות להשתתף בחופה שאינה כדת משה וישראל, לדוגמה כשהיא מנוהלת על ידי רב רפורמי או לחילופין באירוע של נישואין ללא חופה. אני מכיר מקרים רבים שנושא זה יצר קרע עמוק בתוך משפחות. הדבר דומה לשירות בצה"ל, שעדיין מהווה מכנה משותף ערכי-חברתי; ואף שייטכן שחלה בו שחיקה בשנים האחרונות, בכל זאת הוא עדיין מהווה תשתית משותפת. וכך גם בתחום החתונות - צריך לעשות את כל ההשתדלות שלא תחול שחיקה בנושא זה.

